

Høringssvar til Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2025/2026

Indledning

Tak for muligheden for at komme med høringssvar på: ”Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2025/2026”, jeres J.nr. 25-11-000017 (link: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/70154>).

Generelle bemærkninger

Bekendtgørelsen viderefører en ekstremt kompleks reguleringsmodel, som gennem de seneste år er blevet mere og mere uoverskuelig. Regelmængden, den detaljeringsgrad og de mange årlige justeringer, vi ser, nærmer sig et niveau, der må betegnes som administrativ chikane. Det er vores erfaring, at selv myndighederne har vanskeligheder med korrekt forvaltning af reglerne – hvilket de mange retssager og underkendelser af styrelsens afgørelser også vidner om.

Vi opfordrer kraftigt til, at der indføres en bagatelgrænse for afvigelser – eksempelvis på 1-2 % – for at undgå retssager om minimale fejl, der reelt ikke har betydning for miljøet, men som belaster både erhvervsliv og retssystem.

Økonomisk og administrativ byrde

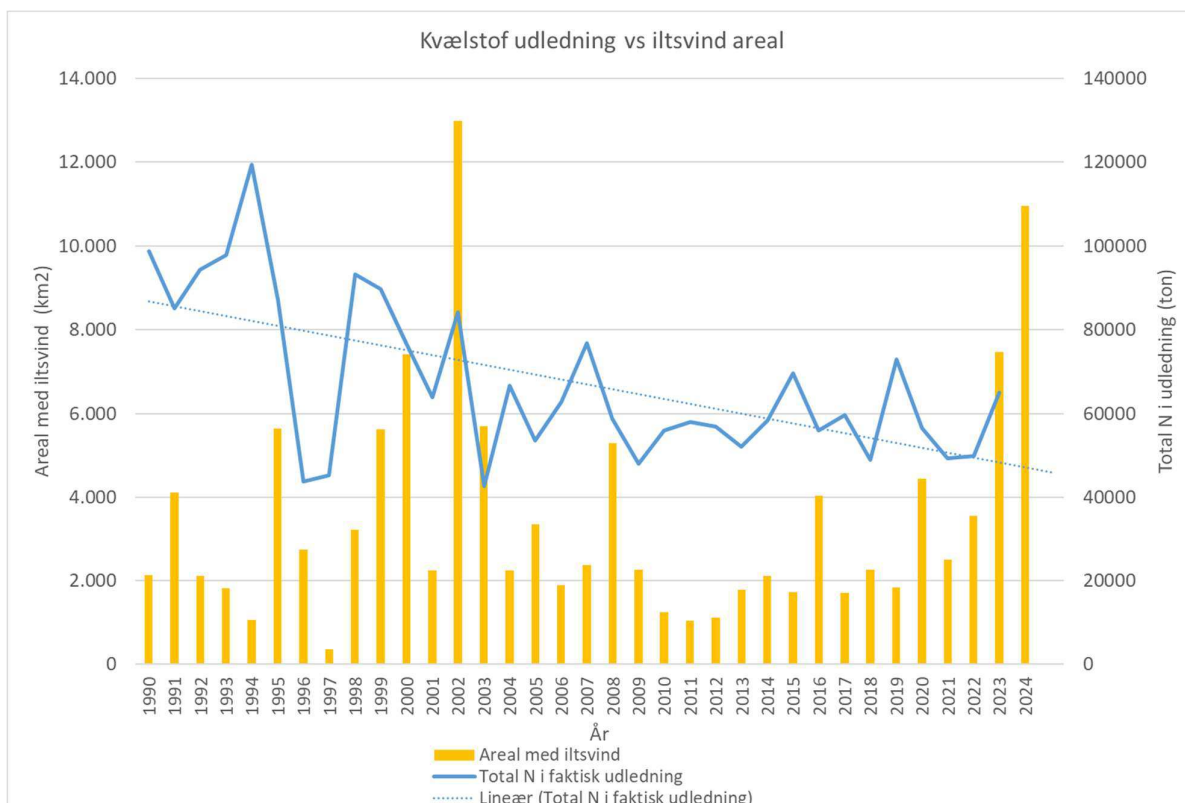
Den nuværende reguleringsmodel stiller danske landmænd væsentligt ringere end deres kollegaer i andre EU-lande. Hvor landmænd i nabolandene selv kan udarbejde enkle gødningsplaner, er de danske regler så omfattende, at landmanden i praksis er tvunget til at anvende dyre konsulenter. Det er en urimelig og konkurrenceforvridende byrde, som underminerer landbrugets økonomiske bæredygtighed.

Vi opfordrer til en gennemgribende forenkling, så landmændene igen selv kan forstå og administrere deres gødsning.

Kvælstofreguleringen – miljøeffekt og proportionalitet

Det danske særregime for regulering af kvælstof ligger langt ud over kravene i EU's nitratdirektiv og er ikke baseret på objektivt dokumenterede miljøeffekter. Fakta er, at de danske udledninger af nitrat til havmiljøet er lavere end i nabolande som Tyskland, Sverige og Polen – og til trods for dette ser vi fortsat store arealer med iltsvind i danske farvande.

Forskning fra Aarhus Universitet (Ecoscience) peger desuden på, at iltsvindsarealet ikke nødvendigvis falder, selv når de danske nitratudledninger reduceres. Tværtimod kan der være tale om øget vækst af kvælstoffikserende cyanobakterier, som netop trives ved lavere nitratindhold og styres af helt andre faktorer såsom fosfor, silicium og organisk stof.

Figur: Data fra Aarhus Universitet, Department of Ecoscience.

Miljøregulering uden dokumenteret sammenhæng mellem indsats og effekt er både spild af ressourcer og politisk uansvarligt. Derfor bør kommende ændringer af kvælstofreguleringen baseres på solide, peer-reviewed data og sammenhængende modeller for næringsstofkredsløb – ikke på politiske kompromiser eller antagelser.

International samordning frem for dansk enegang

Vi finder det problematisk, at Danmark fortsætter sin linje med særregulering uden hensyn til den samlede Østersøindsats eller øvrige internationale forhold. Med tanke på de meget store udledninger fra vores nabolande bør Danmark arbejde for at få etableret en mere helhedsorienteret og internationalt koordineret indsats mod næringsstofforurening.

Afsluttende bemærkninger

Det er vores klare anbefaling, at:

- Reguleringen forenkles markant.
- Der indføres bagatelgrænser for mindre fejl og afvigelser.
- Fremtidig regulering baseres på dokumenteret miljøeffekt.
- Danmark søger internationalt samarbejde og harmonisering frem for nationale særregler.

På vegne af Bæredygtigt Landbrug og med venlig hilsen

Jens Lund
Konsulent

Ministeriet for Grøn Trepert
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
Nyropsgade 30
1780 København V

Sendt til: kvaelstof-klima@sgav.dk
CC: chpawi@sgav.dk og tobfel@sgav.dk
J.nr. 25-11-000017

Høringssvar vedr. bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2025/2026

Dansk Gartneri takker for muligheden for at afgive høringssvar til udkastet til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2025/2026. Vi kvitterer for, at bekendtgørelsen viderefører den grundlæggende struktur og dermed skaber forudsigelighed for erhvervet. Det er vigtigt. Vi ønsker dog at knytte to væsentlige tekniske bemærkninger, som er af stor betydning for gartneriproduktionen.

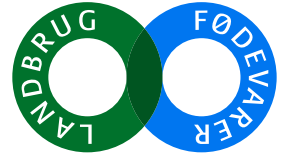
For det første vil vi særligt gøre opmærksom på, at når de gældende gødskningsnormer fastsættes som årlige værdier pr. hektar uden eksplicit at tage højde for, at en række gartnerikulturer har flere dyrkningsforløb i løbet af samme år, kan det være u hensigtsmæssigt. Det skyldes, hvis man kan overholde normerne ved at begrænse sig til én kultur årligt, så begrænser det i den grad produktionen. Flere gartnerier kører med flere kulturer på et år, hvilket man bør tage højde for, hvis man ønsker at bevare et stærkt gartnerierhverv. Vi anbefaler, at det fremgår tydeligt, hvordan normerne håndteres ved flere kulturer pr. areal i samme planperiode, og at vejledningen udbygges med eksempler herpå. Så man fortsat kan køre flere kulturer på et år og samtidig være med til at sikre kvælstofsforbedringer.

I væksthusproduktion nævnes det, at der ved lukkede systemer kan fratrækkes den mængde næringsstoffer, der forlader systemet. Vi finder det nødvendigt at få præciseret, hvad der i praksis definerer et lukket system, da vi i erhvervet oplever, at myndighederne fortolker dette forskelligt. Det skaber usikkerhed for producenterne og risiko for uens behandling ved kontrol. Vi anbefaler derfor, at bekendtgørelsen eller den tilhørende vejledning indeholder en operationel definition samt eksempler på, hvornår der er tale om et lukket system.

Dansk Gartneri deltager gerne i det videre arbejde med at sikre tydelige og retvisende rammer for anvendelse af gødning i gartneriproduktion, og vi står til rådighed med konkrete eksempler og input fra vores medlemmer.

Med venlig hilsen

Sebastian Bærnthsen
Erhvervspolitisk konsulent, Dansk Gartneri
Telefon: +45 5189 8702
Mail: seba@danskgartneri.dk

Til: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
Nyropsgade 30, 1780 København V
kvaelstof-klima@sgav.dk
J.nr. 25-11-000017

Høring af udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2025/2026 (gødskningsbekendtgørelsen)

Generelle bemærkning

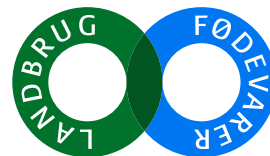
Landbrug & Fødevarer (L&F) fremsender hermed høringssvar til gødskningsbekendtgørelsen for planperioden 2025/2026. Som L&F har meldt ud tidligere, kommer bekendtgørelsen alt for sent i høring. Gødskningsreglerne bliver kendt for sent i forhold til landbrugerens planlægning. L&F mener, at den tilhørende vejledning bør komme i høring samtidig med bekendtgørelsen, da det kan fremme forståelsen af reglerne, inden ikrafttrædelse af reglerne 1. august.

Nye husdyrnormer for økologiske grise

L&F er meget kritiske overfor processen og den sene udmelding. Vi er ikke blevet inddraget i ændringen, selvom det ville have været oplagt bl.a. i forbindelse med mødet i Kontaktforum vedr. administration og kontrol af gødningsregnskaber d. 1. maj 2025. Ændringen har store konsekvenser for økologiske sohold, som på ingen måde kan imødekommes af en type-2 korrektion. Det har ikke tilstrækkelig gennemslagskraft på beregningsgrundlaget og er besværligt pga. dokumentationskrav. For at type 2-korrektion kunne være en mulighed, skulle ændringen være kendt i god tid, så erhvervet ville kunne nå at indsamle den nødvendige information. Dokumentationsperioden for type 2-korrektion, § 41. *"Dokumentationen for type 2-korrektion skal mindst omfatte en sammenhængende periode på 365 dage i perioden fra den 15. juni 2025 til den 31. august 2026"*, dvs. den seneste periode kan være 1. september 2025 til 31. august 2026. Da bekendtgørelsen sandsynligvis offentliggøres sidste halvdel af juli måned 2025, så har producenterne reelt en måneds tid til at få registreringsrutiner på plads. Det er på ingen måder rimeligt.

Da normtallene for udegående fjerkræ blev strammet med ca. 10 pct. (fordi fradraget ift. gødningsregnskaber på 10 pct. for gødning afsat på friland blev fjernet) blev det f.eks. varslet året før i høringsbrevet ifm. høringen af gødskningsbekendtgørelsen 2023/2024: *"Den andel af fjerkrægødningen, der afsættes på udearealer, vil derfor også indgå i normen for fjerkræ. Landbrugsstyrelsen er imidlertid opmærksom på, at en forøgelse af normerne af kvælstof og fosfor på 10 pct., for systemer med fjerkræ på udearealer, medfører et behov for, at de enkelte virksomheder kan nå at tilpasse sig forøgelsen i gødningsregnskabet. Tilpasningen kan bestå i flere udbringningsarealer, indgåelse af nye aftaler om afsætning af husdyrgødning eller opbygning af lagerkapacitet, hvis der for eksempel ønskes afsætning til biogasanlæg. Normen for udegående fjerkræ forøges derfor først fra planperioden 2024/2025"*.

L&F er desuden meget undrende overfor, at der ikke er blevet foretaget konsekvensberegninger. Vores umiddelbare bud er, at soantallet på bedriften skal reduceres med omkring eller op til 50 pct. Dog vil det hverken være muligt at reducere soantallet eller tilkøbe nye arealer, så bedriften kan tilpasse sig inden 1. august 2025.

Vi vil derfor opfordre til, at der ikke indføres skærpede normer for de økologiske søer, før der foreligger en grundig og balanceret konsekvensanalyse. Denne analyse bør omfatte:

- Miljømæssige effekter af udendørs sohold sammenlignet med andre produktionsformer.
- Erhvervsøkonomiske konsekvenser for de berørte bedrifter, herunder mulighederne for arealtilpasning og produktionsomlægning.
- Dyrevelfærdsmæssige konsekvenser, hvis produktionen skal reduceres eller omlægges væk fra udendørs drift.

Det er vores klare vurdering, at de foreslåede ændringer ikke kan implementeres forsvarligt til 1. august 2025. Derfor bør implementeringen **som minimum** udskydes indtil der er styr på det faglige grundlag og konsekvenser, og der bør ydermere indledes en **bilateral dialog med erhvervet, herunder også med Innovationscenter for Økologisk Landbrug**, med henblik på at finde løsninger, der både tilgodeser miljøet og sikrer en bæredygtig og ansvarlig udvikling af økologisk og udendørs svineproduktion.

Type 2-korrektion

Der er en efterspørgsel på at kunne korrigere pr. site/CHR.nr. – og ikke på cvr.nr. -niveau, da mange bedrifter opkøber eller lejer nye stalde, hvorfor der kan være forskellige staldsystemer på bedriften med deraf følgende forskellig effektivitet.

Gødskning af græs ift. kløverandelen i marken

L&F mener fortsat, at det bør være muligt at ændre afgrødekode fra f.eks. 260 til 263 undervejs i græsmarkens levetid, hvis kløveren forsvinder. Det er det reelle kløverindhold i marken, der bestemmer kvælstofkvoten til græsmarken. Ellers kan det betyde, at græsmarkens varighed forkortes, da landmændene ikke kan opretholde udbyttet, når kløverandelen falder med stigende alder. Den kortere varighed virker kontraproduktivt ift. det politiske ønske om længerevarende græsmarker, og samtidig mindskes risikoen for kvælstofudvaskning og lattergasemission forbundet med omlægning.

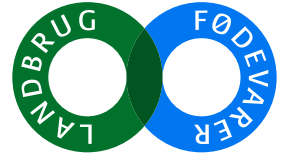
Dette burde være en mulighed nu ift. høringssvarsnotatet for Bek. 2024/2025, hvor SGAV skrev følgende: "Landbrugsstyrelsen har arbejdet på en løsning, hvorved normen for græs fastsættes ud fra det faktiske indhold af kløver i marken, men har været udfordret af samspillet til kvægundtagelsen. Med afviklingen af kvægundtagelsen arbejdes der videre med en løsning".

Udnyttelsen af efterafgrøder på biogasanlæg

L&F mener fortsat, at det vil være positivt for energisektoren og næringsstofbalancen, hvis landbrugere høster deres efterafgrøder og får dem afgasset i biogasanlæg. Denne praksis tillader genbrug af næringsstoffer og muliggør, at afgasset biomasse kan bruges som gødning på et tidspunkt, hvor den kommende hovedafgrøde kan udnytte den optimalt. Dette giver en række klima- og miljøfordele, da det reducerer risikoen for kvælstofudvaskning og fremmer bedre udnyttelse af næringsstofferne. L&F opfordrer derfor til, at reglerne for fratræk af kvælstof i gødningsregnskabet, ligeledes bør være gældende for næringsstoffer i afgasset biomasse, der har ophav fra efterafgrøder.

Eftervirkning kvælstoffikserende efterafgrøder

Eftervirkningen for kvælstoffikserende efterafgrøder er sat for højt (50 kg N pr. ha.) i forhold til hvad landmanden oplever som opnåeligt. Den høje indregnede eftervirkning bevirker, at der ikke er mange landmænd, der gør brug af denne mulighed. L&F mener dog fortsat, at det er meget vigtigt, at dette alternativ til efterafgrøder fastholdes som en mulighed fremadrettet.

Vi vil derfor opfordre til, at SGAV får udarbejdet et større fagligt grundlag på flere lokaliteter i Danmark, så eftervirkningen kommer ned på et mere realistisk og praktisk opnåeligt niveau. Lige nu sidder landmanden med risikoen ved dårlig etablering eller ugunstige vækstvilkår, f.eks. tidlig vinter.

Specifikke kommentarer til bekendtgørelsesudkastet:

Paragraf	Kommentar
§13, stk. 5 og § 14	Det bør være muligt at overtage dokumentation fra tidligere ejer/cvr.nr. i forbindelse med korrektion af N-normen ved højere udbytte, som minimum, hvis ejerkredsen bag virksomheden er den samme (ved skift af cvr.nr.)
§ 24	I tilfælde af <i>f.eks.</i> brand og tyveri <i>og lignende</i> (bør udvides med det som er skrevet med kursiv), så det også er muligt at søge denne dispensation ved uheld, hvor en tank med gødning f.eks. lækker. Kunne der stå "ved uforudsete hændelser" eller "force majeure lignende tilfælde"? Eller er det allerede dækket af teksten?

Bilag 1, Tabel 1 Normer til landbrugsafgrøder (kvælstof og fosfor)

Note 2) bør præciseres ift. hvad "alt andet end korn" indbefatter. Det har medført misforståelser i praksis. Regnes majs som korn? Og hvor er det defineret?

Note 13) "Angivelsen af hvorvidt der er over eller under 50 pct. bælgssæd er afhængig er udsædsmængden baseret på frøantal" bør ændres, så det er det faktiske i marken som tæller jf. ovenstående bemærkning til: "Gødskning af græs ift. kløverandelen i marken".

SGAV har i sidste [høringssvarsnotat](#) skrevet følgende: "Landbrugsstyrelsen har arbejdet på en løsning, hvorved normen for græs fastsættes ud fra det faktiske indhold af kløver i marken, men har været udfordret at samspillet til kvægundtagelsen. Med afviklingen af kvægundtagelsen arbejdes der videre med en løsning". Kvægundtagelsen har været afviklet siden 1. august 2024, så nu bør det være muligt til kommende planperiode at ændre note 13) til det faktiske i marken.

Med venlig hilsen

Mathilde Ganderup Friedrichsen
Seniorkonsulent

M +45 2290 2550
E magf@lf.dk

Hej

Grundet ferie ser jeg først høringsfristen for bekendtgørelsen nu.

Det bliver jo en katastrofe for de økologiske svineproducenter, der ikke har nogen norm tilbage til at gøde deres kornmarker med.

Som minimum bør bekendtgørelsen udskydes et år, da svineproducenterne ikke kan nå at lave aftaler med biogasanlæg, eller mælkeproducenter med under en måneds varsel, henover sommerferien.

Med venlig hilsen

Martin Greve Carlsen

Planterådgiver

ØkologiRådgivning
Danmark ApS

Mobil: +45 21 36 37 24 Email: mca@oerd.dk

ØkologiRådgivning Danmark

18 rådgivere - 100 pct. økologi - 200 års kompetencer

Landsdækkende rådgivning inden for alle driftsgrene inkl. økonomi

Denne mail er beskyttet af reglerne om brevhemmeligheder
Har du modtaget e-mailen ved en fejl, beder vi dig kontakte os.

Høringssvar til Udkast til bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2025/2026. Journalnummer 25-11-000017.

Økologisk Landsforening har gennemgået det fremlagte udkast til ændring af gødningsnormer for grise.

Ud fra de oplysninger, vi har fået stillet til rådighed, ser det ud til, at soantallet på bedriften, skal reduceres med omkring 50 % for at kunne holde sig inden for den sænkning af fosforloftet, som også træder kraft fra august i år. Det vil sige, enten skal antallet af dyr nedbringes, eller bedriften skal erhverve nye arealer.

Det er en drastisk ændring, som ikke kan gennemføres til planperiodens start. Hvis tilpasningen skubbes til senere på året, vil udfordringen kun blive endnu større for at udligne den overskridelse, der har været i de forudgående måneder af planperioden. Da gødningsnormerne for fjerkræ blev hævet med 10% til planperioden 2024/25, blev der givet et års varsel. I det her tilfælde stiger fosfornormen med 30 – 37% og samtidigt sænkes fosforforloftet, helt uden nogen varslingsperiode, så producenterne kan tilpasse sig.

Af materialet fremgår det også, at kvælstofnormen fra søer stiger mellem 6 og 11,6% og fosfornormen for smågrise og slagtegrise stiger mellem 7,1 og 8,7%. Det er også væsentlige stigninger, som sammenholdt med situationen med fjerkræ i sig selv kunne berettige en varslingsperiode.

I Økologisk Landsforening stiller vi os meget uforstående overfor, at vi først bliver adviseret om, at der er ændringer på vej af denne størrelse via en høring og med i ikrafttrædelse seks uger efter, høringen er sendt ud.

Det fremgår af materialet, at styrelsen er klar over, der er tale om store ændringer, hvorfor de henviser til, at det skal løses med type 2-foderkorrektioner. Det er imidlertid ikke realistisk at sætte

i værk på så kort tid, da kravene til dokumentation er omfattende. Det er også usikkert hvor stor effekt, det har på beregningerne.

Ændringer af denne størrelse kræver et varsel, så bedrifterne har rimelig tid til at tilpasse produktionen. Dertil er der behov for stor sikkerhed for kvaliteten af den data, der ligger til grund for beregningerne.

Vi er bekendt med, at Aarhus Universitet går i gang med fosforforsøg hos økogrise dette efterår med henblik på at kunne fastsætte den reelle P-udskillelse fra økogrise.

Vi finder det uansvarligt at indføre nye gødningsnormer, der kan betyde, at bedrifterne skal halvere deres sohold med så kort varsel og vel vidende, at der er ved at blive igangsat forskning om netop fosforudskillelsen.

Vi kan dertil oplyse, at med den trinvis opstramning af fosforloftet, der blev varslet i 2019, ville øko griseproducenter uden den ændring af både N- og P-normerne, som nu udmeldes betyde, at producenternes kvælstofniveau på bedriften kom ned på under 65 kg N/ha. Den varslede ændring vil derfor betyde, at producenterne skal drive deres jordbrug med så lidt gødning, så det vel nærmest betragtes som havende karakter af braklægning.

Økologisk Landsforening vil derfor insistere på, at ændringen tidligst kan træde i kraft fra planperioden 2027/28, og efter resultaterne fra forskningen om fosforudskillelsen ligger klar. Det skal sikre kvaliteten af data og give producenterne mulighed for at foretage tilpasninger i deres fodring herunder om nødvendigt reducere dyretallet eller finde tillægsarealer.

Økologisk Landsforening stiller sig i øvrigt uforstående overfor, der ikke er foretaget nogen form for konsekvensanalyser. Hvilken betydning har det miljømæssigt sammenholdt med størrelsen på økologisk griseproduktion, hvad er den erhvervsøkonomiske konsekvens og mulighederne for at have udendørs sohold i fremtiden.

Med venlig hilsen

Sybille Kyed